

HLASY

katolického spolku tiskového.

Rok 1898.

— * —

Číslo 2.

Blahoslavený Hroznata.

Jeho život a úcta v lidu českém.

—
Podává

Dr. František Krásl,

kanovník v. v. metropolitní kapitoly u sv. Víta na hradě Pražském.

Vyňato z „Časopisu katolického duchovenstva“ r. 1898.

Cena 15 kr.

—
V PRAZE.

Nákladem katolického spolku tiskového.

V komisi Cyrillo-Methodějského knihkupectví G. Franci.

1898.

Blahoslavený Hroznata.

Blahoslavený Hroznata.

Jeho život a úcta v lidu českém.

Podává

Dr. František Krásl,

kanovník v. v. metropolitní kapitoly sv. Víta na hradě Pražském.

Vyňato z „Časopisu katolického duchovenstva“ z. 1898.

—•••—

V Praze.

Tiskem a nákladem knížecí arcibiskupské knihtiskárny.

1898.

V domácích dějinách církve katolické v Čechách den 16. září 1897, tedy právě den, kdy slavíme památku naší milé patronky sv. Ludmily, zaznamenati sluší písmem zlatým. Toho dne svatému otci Lvu XIII. vidělo se schváliti a potvrditi reskript sv. Kongregace obřadů ze dne 14. září 1897, jímž církevně a autoritativně uznává se za pravdu, že našemu milému krajanu Hroznatovi od nepamětných dob, to jest již před r. 1534, úcta veřejná a církevní se prokazovala stále až po dnes. Naši předkové slavíce blahoslaveného Hroznatu jako věrného sluhu a mučenika Božího, činili tak z popudu srdce vděčného soukromě a o své újmě, ale ode dne 16. září 1897 vzácného blahoslavence uctívati můžeme již veřejně a za souhlasu církevní autority; vždyť toho dne ústy nástupce sv. Petra, ústy vrchního správce sv. církve Kristovy, ústy papeže Lva XIII. veřejně prohlášeno bylo, že úcta lidu českého k blahoslavenému Hroznatovi jest náležitě odůvodněna a že mu tedy plným právem náleží.

Ctihodný mučeník jest vzácný člen národa českého a byl z té krve české, ze které i my rodný původ máme; proto čest, která blahořečením drahému našemu krajanovi veřejně se prokázala, jest také ctí všeho národa českého; jím a skrze něho i my zajisté uctěni jsme. „Tys sláva Jerusaléma, tys radost Israele, tys čest lidu našeho.“*) Těmi slovy Joakim, nejvyšší kněz židovský, velebil statečnou a zbožnou Juditu, když lid svůj zbavila úhlavního nepřítele, a těmi slovy velebiti jest

*) Judit, 15, 10.

nám milého rodáka Hroznata, jenž životem naskrze zbožným a statečnou smrtí mučnickou oslavil sebe i všecken náš lid český. Kterak náš oslavenec žil, trpěl a zemřel, a kterak hned od smrti své až podnes v lidu českém uctíván byl, vyložíme ve přítomné stati, přejíce sobě, aby si našla cestu do domů i do srdce lidu našeho.*)

I.

Život a smrt blahoslaveného Hroznaty.

Co bylo rodů starého panstva českého, skoro každý poněkud zámožnější proslul zřízením a nadáním některého domu Božího, kde potom zakladatel sám i členové jeho rodu nejraději volivali místo posmrtného odpočinku. Podobně i Hroznata založil kostel a znamenitý, až podnes kvetoucí klášter Teplský na západě Čech a také jeho tělo podnes tam klidně odpočívá.

Zprávy o slovutném muži tom jsou velmi spory; několik listin kláštera Teplského a to, co nám životopis jeho dole pod čarou jmenovaný vypravuje, jest vše, co o něm víme. Ani rok narození jeho, ani rodné jeho místo s jistotou udati nelze. Zbožná legenda vypravuje, že narodil se na hradě Teplském asi kolem r. 1160 a dle nekrologia Chotěšovského byl jeho otcem Sezima**), matkou Dobroslava z rodu hrabat Černínů z Chudenic. Hroznatův rod, jehož znakem byly troje parohy barvy červené ve zlatém štítu, jak doposud zachoval se v městském erbu Hroznětína od Hroznaty založeného, s knížecím rodem sv. Ludmily byl původu jednoho***), a potomci jeho sluli ně-

*) Hlavním pramenem, z něhož jsme čerpali zprávy, jest beatifikační spis: „Pragen. Confirmationis cultus ab immemorabili tempore praestiti servo Dei Hroznatae ordinis canonicorum regularium praemonstratensium Beato et Martyri nuncupato; Romae 1897,“ a latinský rukopis v bibliotéce kláštera Teplského chovaný „Vita fratris Hroznate, Teplensis et Chottessovicensis monasteriorum fundatoris,“ jenž sepsán byl v 2. polovici 13. století a s překladem českým Jos. Truhláře vydán byl v Pramenech dějin českých I. str. 369—383.

**) Důvodně má se za to, že otcem Hroznatovým byl Sezima, jenž v bitvě mezi nesvornými Přemyslovci, knížetem Soběslavem II. a sokem jeho Bedřichem, dne 23. ledna 1179 u Loděnického potoka v župě Pražské padl.

***) Spis beatifikační str. 2.

kteřý čas páni z Krašova nebo z Krašovic, a později jedni páni z Gutšteina, druzí z Vrtby a z Bělé.*) Zbožní rodičové Sezima a Dobroslava mimo Hroznatu měli ještě dvě dcery, Vojslavu a Jitku.

Jak Vojslava, bratra svého mnohem starší, ještě za živa vyprávěla a jiní hodnověrní lidé dosvědčili**), Hroznata narodil se předčasně a přišel takořka mrtev na svět. Matka jeho, hrozíc se mrtvého plodu, žádala, aby jej co nejdříve vzali a pochovali, ale bába, jež paní přísluhovala, vzavši mrtvého hochu v náruč svou a jsouc sama velice zbožná, jala se paní Dobroslavu těšiti, řkouc: „Vezmi nemluvně do rukou a obětuj je blahoslavené Marii, matce Kristově, skrze jejíž plod osvícen a oživen jest svět.“ Paní Dobroslava utišivši se v srdci svém, dala si říci, vzala bezduché tělo hochovo do rukou, a plačíc a dítě k nebi pozdvihujíc s oddaným srdcem jala se modliti, volajíc: „Pane Ježíši Kriste, jenž pro spasení pokolení lidského z Panny se naroditi a umříti jsi ráčil, abys světu k věčné smrti odsouzenému život dal, dej, prosím, život mrtvému nemluvněti tomuto ke cti a slávě Panny Matky své, již je obětuji, a ku chvále a velebnosti své, jenž blahoslaven jsi na věky.“ Divná věc zajisté: po těchto slovech tělo nedávno ještě chladné a ztuhlé stalo se teplým a měkkým, a oživen od Boha samého chlapec otevřel oči a po způsobu nemluvnat plačících se ozval. Uslyševši hlas dítěte, matka podivila se a potěšila náhlou změnou; podavši pak chlapce bábě, sama padla plačíc k zemi, děkovala Bohu a blahoslavila Matku milosrdenství, jež neopouští doufajících v ni.

Rodičové a všickni, kdož viděli, co se bylo stalo, přesvědčeni byli zajisté, že Rodička Boží malého Hroznatu hned při narození vzavši pod svou ochranu, i v pozdějším věku jemu ochránkyní bude vždycky. Že tomu opravdu tak, v životě jeho nejednou na jevo přicházelo. Matka Hroznatova, paní Dobroslava, jela jednou s dcerou Vojslavou na voze, držíc malého Hroznatu na klíně. Hošík, jež Dobroslava na chvíli Vojslavě dala podržeti, najednou vypadl z vozu, a padl právě

*) Ekert, Církev vítězná III. str. 198.

**) Život blahoslaveného Hroznaty v Pram. děj. čes. I. str. 377.

pod kola; byl smrti blizek, avšak i Maria Panna blizka byla chráněnci svému a ublížiti mu nedala; útlé dítě neporušeno jsouc vyvázlo z patrného nebezpečení.*)

Jindy zase přihodilo se, že Hroznata, jinoch již nadějný, provázal sestru Vojslavu do Krakova, kamž byla se provdala za vladaře či župana Otu. S mladíky některými šel jednou k řece Visle a na břehu vesele si pohrávali. Hroznata sklouznuv s břehu, uchvácen byl vlnami a zůstal ve vodě od třetí hodiny do soumraku. Sestra uslyševši, co se bylo přihodilo, téměř bez sebe a jen lehce oděna jsouc úprkem běžela k řece bolestně nařikajíc pro bratra, o němž, že již mrtev jest, najisto soudila. Chtějíc alespoň mrtvé tělo vyloviti, dala místo, kde nehoda se stala, od rybářův opatrně prohledati. Dlouho marně hledáno; konečně jeden z nejodvážnějších plavců ubohého hochu za vlasy vytáhl z vody a položil na břeh, a hle, místo mrtvolý ležel před nimi jinoch ještě živý! Vojslava i všecken uděšený lid vypyťovali se Hroznaty, kterak tak dlouho pod vodou žiti mohl, jimž to vyložil, rka: „Zdalo se mně, že jakás paní krásy podivné a vzezření panenského ruku nad hlavou mně držela, pokud ve vodě jsem byl, a nedala vlnám obklíčiti mne; věřím, že ochránkyní mou byla Matka milosti, královna milosrdenství, Prostřednice mezi Bohem a lidmi.“ Od té doby vděčný panic slíbil službami pilnými pracovati pro čest blahoslavené Panny Marie, což později vyplnil, odevzdav jí sebe a všechno, což jeho bylo.**)

Vrátiv se domů do Čech, Hroznata počal pilně vzdělávati se ve vědomostech, měrou vzácnou prospívaje věkem i moudrostí, a záhy počal platné služby konati vlasti své, mezi velmoži a dvořany při dvoře krále Přemysla Otakara po králi zaujímaje místo hned první.***) Nejen důstojenstvím proslulého rodu svého, než i ctnostmi a vzácnými mravy vynikaje nad panstvem domácím, velmi ctěn a milován byl ode všech. Maje také hojnost jmění, pomáhal chudým a trpícím všude a rád:

*) Život blahoslav. Hroznaty v Pram. d. č. I. 378.

**) Život blahoslav. Hroznaty v Pram. d. č. I. 379. Spis beatifikační str. 2. a 3.

***) Život blah. Hroznaty v Pram. d. č. I. 369.

zarmouceným byl těшитel, sirotkům otcem, trpícím podporou; Bohu sloužil pokorně, králi svému věrně a každému, což jeho bylo, dával s laskavostí náležitě zřízenou.

Dosáhnuv věku mužného, vyhledal sobě družku života, pannu vznešeností rodu i ušlechtilostí ducha sobě rovnou, s níž několik let v manželství strávil, naděje se potomstva. Když pak přece manželka povila jemu synáčka těla krásného, přešťastný otec Bohu vroucí díky činil, z toho raduje se velice, že bude míti nadějného dědice statků svých. V úradě Boží však jinak bylo ustanoveno: dědicem jeho neměl býti syn, ale Kristus sám. Roztomilý chlapeček rozstonav se za nedlouho zemřel a milovaná jeho choť, těžce nesouc ztrátu milého a jediného dítěte, záhy za ním odešla na věčnost.

Hroznatova radost, naděje a všechno štěstí rodinné pojednou rozpadlo se v niveč; ovdověl, osiřel. Hodností světských a statků pozemských bylo přehojně, ale srdce jeho prázdno bylo radostí; jen vroucí láska k Bohu, již srdce jeho překypovalo od prvního mládí, stísněnou mysl jeho povznášela vzhůru k Bohu a nedala mu ztápěti se ve rmutu pozemských svízelů. Manželku i dítě oplakav slzami upřímnými, jež ani statečným mužům k necti nejsou, jal se nyní vážně a moudře uvažovati o tom, kterak s tím, co mu Bůh štědře byl nadělil, má naložiti, aby líbilo se Bohu. Rozpomenuv se na slova sv. apoštola *): „jsi-li prost manželky, manželky nehledej“, hnedle na tom se ustanovil, že podruhé v manželství již nevstoupí, že nebude toužiti již po potomstvu, že nebude ani vyhledávati hodností a statků světských, ale že napotom zachováváje čistotu, odumře světu a žíti bude Bohu samému. Co vnuknutím Božím v srdci jeho se ujalo, s pomocí Boží náležitě vykonal. Osvědčilo se tu pravdou, co praví Písmo svaté: „Bojícím se Boha všechny věci k dobrému napomáhají.“

Z vážných úvah o tom, kterak by se jměním svým ke cti Boží naložiti měl, zrodila se v něm myšlenka ihned, že ke cti přemocné své ochranitelky Rodičky Boží založí klášter na ten účel, aby napotom stal se dědicem rozsáhlých jeho statků.**)

*) I. Kor. 7, 27.

**) Dominik Čermák: Praemonstráti v Čechách a na Moravě; str. 356.

Ale hned k tomu nedošlo. Tu chvíli právě letem větru až do Čech dostala se výzva papeže Coelestina II. ke všem velmožům, aby pomohli k vybavení země svaté z rukou nevěřících. Nadšenost pro křížovou výpravu v zemích křesťanských byla obecná; ký div, že zbožný šlechtic Hroznata ihned nadšen byl ideální tou myšlenkou a zatoužil z lásky k utrpení Páně vydati se do svaté země. Vypraviv sebe a slušný počet zbrojnošů vším, čeho k tomu potřebí bylo, vzal na sebe odznak kříže; vydali se tedy na cestu a dostali se až ku břehu mořskému. Pusté moře v tu dobu zmitáno bylo bouří neobyčejně děsnou, tak že Hroznata polekán náramně na rozzuřené moře vydati se neodvážil. Než pamětliv jsa slibu svého a dobře tomu rozuměje, že, kdo se uchopil rádla a ohlíží se nazpět, není způsobilým pro království Boží, ustanovil se na tom, že bude putovati do Říma, aby navštívil hroby apoštolské a vyžádal si požehnání i rady papeže Coelestina II., jenž tehdy v rozčerených vlnách hnutí světového loď cirkve svaté řídil. Papež milého našeho poutníka přijal velice vříděně a s velikou poctivostí. Zbožný Hroznata Svatému Otcí otevřel srdce své a nepokrytě vypověděl mu všechno, kterak přišlo, že zaslíbil se do svaté země se vypraviti, a proč slibu dostáti přichází mu nyní za těžko, a pokorně prosil za potěchu srdce svého zkomouceného. Svatý Otec, zkušený duší lidských znatel, zbožnému poutníku náležitě porozuměl a potěšil ho slovy: „Plnou mocí zbavujeme tě, synu nejmilejší, závazku tvého, putovati do Jerusálema, tím způsobem, abys na poctu blahoslavené Panny, matky Kristovy, založil klášter řádu praemonstrátského a bohatě jej nadal, aby hlásaje co nejvíce chválu Boží a opatřen službami příslušnými, znamenitým místem útěchy se stal těch, kdož truchlí a nařikají pro Krista.“*)

Hroznata otcovskými slovy náměstka Kristova byv

*) Prameny dějin českých I. str. 372. Ve shodě s těmito prameny také na konfirmačním dekretě, jak jej Ord. list Praž. 1897 č. 25. vytiskl, dokládá se, že papež Coelestin II. Hroznatovi vystavění kláštera uložil, ale dle domnění převora Teplského H. Karlíka (beatifikační spis str. 184) Hroznata ponejprv přišel do Říma až r. 1197 k papeži Coelestinu III. aby klášteru již vystavěnému některá privilegia vymohl.

potěšen vrhl se k nohám papežovým a s pláčem děkoval za potěchu srdce a uklidnění zbouřeného svědomí. Papeže i kardinály štědře podaroval a přijav apoštolské požehnání na rozloučenou, s myslí klidnou a veselou vrátil se do milé své rodné vlasti. Jen něco málo oddechu po cestě namáhavé sobě dopřál, s chutí dal se do práce, k níž před Svatým Otcem byl se zavázal. Vždyť myšlenka, na počest Rodičky Boží někde klášter postavit, v srdci jeho se již dávno zrodila: hned tehdy, když s pomocí Její zázračnou před utonutím v řece Visle byv zachráněn, byl učinil slib, že z vděčnosti a lásky Marii Panně, své Ochránitelce, prokáže službu zvláštní.*) Řád praemonstrátský sv. Norberta, jenž na Strahově měl svůj klášter mateřinský, stál pod ochranou Panny Marie a její službě zvláště byl zasvěcen. Co tedy bylo srdce jeho tužbou dávnou, také Svatým Otcem jemu jako nádavkem bylo uloženo.

Kde klášter stavěti, bylo hnedle rozhodnuto. Nad řekou Teplou nedaleko vzniku jejího měl Hroznata statky rozsáhlé, dědinu utěšenou, klidnou, krásnou a pro obyt rodiny duchovní jakoby stvořenou. Tam pro svůj klášter vyhledal místo útulné: mírné návrší, lemované s jedné strany věncem lesů a luk s potokem, jenž půdu zavlažoval, hojnost ryb poskytoval a veselým klopotem mlýnská kola poháněl. Našed místo, jak zdálo se mu nejvhodnější, poklekl Hroznata na zemi a řekl: „Kterýž jsi se z Panny naroditi ráčil, připrav tuto stánek ke službě své spůsobilý.“ I vstav od modlitby, vzal do ruky motyku, zemi propokal a několik kusů hlíny ze základů sám první na ramenou svých vynesl. Klášter pojmenoval „Teplá“ po sousedním městě, které obyvatelé obecně „Teplá“ nazývalo.***) Stavělo se vesele a rychle a jak staré podání vypravuje, dělníkům plat se nevyplácel, ale po práci každý prý bral si mzdu svou z mísy, na níž peníze ležely, a žádný nevezal prý si více, než kolik si zasloužil.***) R. 1193 počalo se stavěti a již na počátku r. 1196 byla stavba chrámu Panny Marie i kláštera

*) Drahé kam. z koruny Svatováclavské, str. 270.

**) Pram. děj. čes. I. str. 373.

***) Fr. Ekert: Církev vítězná. Svaz. III. str. 200.

hotova *) a záhy potom první kolonie Praemonstrátů, sestávající z 12 bratří se svým prvním opatem Janem, z mateřince Strahovského uvedena byla do nového bytu. Základní listina vystavena byla od Hroznaty r. 1197 a téhož roku vévoda biskup český Jindřich založení kláštera Teplského také byl potvrdil.**)

Posvěcení chrámu a kláštera stalo se po dvakráte: presbyteř a kůr pro řeholníky benedikován byl hned, jak byly dostavěny, aby služby Boží mohly se konati a kanovnické hodinky odbývati; hlavní pak posvěcení r. 1232 za přítomnosti krále českého Václava I. vykonal biskup pražský Jan, jak z listin na jisto postaveno***), a to v měsíci srpnu. Také se vypravuje, že v den svěcení nad kostelem Panny Marie stála hvězda velmi jasná, již viděli všichni přítomní, jen tomu se podivujíce, že i za dne, kdy slunce bývá palčivější a vzduch jasnější, zřejmě patrna byla. Paprsky jasné ze sebe hvězda vydávala po všecken čas, co svěcení trvalo, a po celý druhý den, až za následující noci mezi druhými hvězdami se vytratila. Zjevení to bratří klášterní vykládali si jako milost Boží, jež na přímluvu Rodičky Boží mladé štípení sv. Norberta předchází a následuje, a také jako předzvěst trvalé ochrany Matky Páně. †)

Téhož r. 1197, kdy stavba kláštera Teplského dokonána byla, papež Coelestin III. vyslal do Bavor, Čech a Polska zvláštního legáta, kterýž o to pečovati měl, aby pro novou výpravu křížovou (čtvrtou), k níž k vybidnutí papeže Coelestina knížata křesťanská se právě chystala, i v těchto zemích vyvolala se nadšenost a účast žádoucí. ††) Řečený legát, jménem Petr, kardinál římské církve, dne 13. března 1197 přijel do Prahy a zůstav tam osm neděl, nejen panstvo české horlivě rozněcoval pro výpravu na vysvobození Božího hrobu z moci mohamedánských Saracenů, ale za téže příležitosti i pokleslou

*) Spis beatifikační, str. 122.

**) Dominik Čermák: Praemonstráti v Čechách a na Moravě, str. 356.

**) Spis beatifikační, str. 122.

†) Pram. děj. čes. I. str. 374.

††) Dr. Borový: Dějiny diecése Pražské str. 86.

kázeň duchovenstva českého jal se z kořene napravovati. Mimo mnohé jiné pány kardinál Petr získal i Hroznatu pro výpravu, který čeho potřebí, chystal chvatně. Než však se vydal na cestu, po způsobu křižácků učinil poslední vůli, kterouž klášteru Teplskému na věčné časy odkázal statek svůj Teplou se vším příslušenstvím s tím dokladem, že kdyby z výpravy více se nevrátil, také ostatní statky jeho případnou klášteru, mimo Chotěšov, jenž ustanoven byl pro jeho sestru Vojslavu, kdyby ovdověti měla a ve stavu vdovském setrvala; jinak i tento statek měl připadnouti klášteru Teplskému. Zbožný Hroznata štědře obmyslil i svoje služebnictvo a při buzenstvo, ustanoviv, aby druhou jeho sestru Jitku opat Teplský z důchodů klášterních slušně opatroval. Na stvrzenou Hroznata v závěti dovolává se proslulé věrnosti starých Čechů slovy: „Ejhle, před Čechy to dím,“ a hrozí kletbou tomu, kdož by se proti jeho závěti opovážil jednati. Tehdejší panovník český, kníže biskup Jindřich Břetislav, schválil zbožné nadání Hroznatovo a sám ještě území mezi Žandovem a Českým lesem klášteru Teplskému přidal. *)

Poměry majetkové uspořádav způsobem náležitým, s čeledí zbrojnou vydal se na cestu do jižní Italie: byloť k rozkazu císaře Jindřicha VI. ustanoveno, že křižácká vojska shromáždí se v Apulii a odtud přeplaví se do Palestiny. Než nedošlo k tomu. Hroznatu stihla tu zpráva o smrti knížete biskupa Jindřicha Břetislava († 15. června 1197 v Chebu) a světec obával se právem, že nyní o knížecí stolicí osiřelou mezi bratry Přemyslem Otakarem a Vladislavem strhnouti se může válka občanská, kterouž by i klášter Teplský mohl utrpěti pohromu. Nad to ve vojště křižáckém vypukl mor, vojini zděšeně prchali do svých domovin a bylo již patrné, že výprava na ten čas jest věci nemožnou. **)

Pan Hroznata vida, jak se věci mají, a jen na to mysle

*) Ekert: Církev vítězná, str. 200.

**) Dom. Čermák: Praemonstráti v Čechách a na Moravě, str. 357. Základní listina Hroznatova z r. 1197 jakož i potvrzovací listiny Coelestina III. a Jindřicha vévody biskupa českého jsou v Annalech Praemonstrat. II. p. DLXX. sq.

co a jak v milé jeho vlasti se děje, se zbrojnou čeledí opustil tábor a dal se na zpáteční cestu do Čech. Cestou však zastavil se ještě v Římě u papeže Coelestina, od něhož obdržel nejen potvrzení nového kláštera a jeho majetku, ale i právo pontifikalii pro opata kláštera Těplského. *)

Na válku občanskou, jak Hroznata předvídal, nedošlo sice, ale daleko k ní nebylo. Po smrti vévody biskupa Jindřicha Břetislava pánové čeští za knížete zvolili syna krále Vladislava II., Vladislava III., jež byli již za knížete povolali, než biskup Jindřich Břetislav v těžké nemoci své dal se odvézt do Chebu, aby mohl v pokoji umřít, a kde v málo dnech také skončil. Přemysl Otakar zvěděv o tom, pospíšil si z ciziny do Čech a sebrav silné vojsko táhl ku Praze, chtěje bratra s trůnu svrhnouti. Bylť starší než Vladislav i myslil proto míti lepší právo k trůnu než on. Než Vladislav, nechtěje prolévati krve české, z lásky bratrské dobrovolně s knížecí stolice ustoupil, jako v léno české přijav od Přemysla Moravu a Přemysl Otakar bez překážky dosedl (1197) na knížecí stolic. **)

Nového knížete Přemysla Otakara I. (1197—1230) stoupencem nejoddanějším byl župan Černín, s nimž, jak předem jsme byli uvedli, Hroznata spříbuzněn byl a sám také mladému knížeti nejednou vydatnou službou se zavděčil. Panovník v uznání jeho služeb nazýval ho přítelem a vzácnou pozorností před celým národem ho vyznamenával.***)

Zatím Vojslava v Krakově ovdověvši vrátila se do Čech a usadila se na nějaký čas v Teplé, kdež praemonstrátský řád velice se jí zalíbil. Na prosbu její hlavně r. 1200 Hroznata ve vdovském sídle jejím Chotěšově založil téhož řádu klášter ženský k počtě sv. Václava, patrona českého, a nadal jej bohatě. Pani Vojslava sama, ve sboru sester majíc hodnost patronky

*) O tom, že Hroznata r. 1197. při výpravě křížové přišel do Říma a odtamtud nesl s sebou výše uvedené privileje, nejstarší životopis v Pram. děj. čes. nic nemá ani dekret beatifikační; ale novější spisovatelé, napřed již nejednou citovaní Čermák. Ekert a j.. souhlasně se o tom zmiňují, proto o tom zmíniti za povinnost jsme pokládali.

**) W. W. Tomek: Děje země České, str. 119.

***) Drahé kameny z koruny Svatováclavské, str. 272.

kláštera, po mnohá léta tam žila, nosíc i šat, jakým vdovy v klášteře opatrované se odívaly, až tam také zemřela a uprostřed chrámu počestně pohřbena byla. *) První jeptišky do Chotěšova přivedeny byly z kláštera Doksanského, a Hroznata dal jim Teplského řeholníka Zdislava za probošta, ustanoviv, aby po všechny budoucí časy Panny Chotěšovské měly právo voliti si probošta ze sboru bratří Teplských. Mimo Vojslavu i sestra její Jitka vstoupila do kláštera Chotěšovského. **)

Blahoslavený Hroznata, v duchu svém raduje se upřímně z toho, co pro čest Boží a Jeho svaté Rodičky bylo lze mu vykonati, všecek již, srdcem i myslí, náležel Bohu, a chtěje i tělem jen Jemu náležeti, ustanovil se na tom, že sám také přijme bílé roucho řeholní. Aby úmysl ten učinil skutkem, k tomu táhlo ho nejen srdce, ale i jeho svědomí, klidno nejsou proto, že r. 1197 slíbenou výpravu křížovou pro značné překážky vykonati nemohl. Chystal se tedy na novou cestu k papeži do Říma, aby vyprosil si dovolení, vstoupiti do řádu v náhradu za slib, jímž se byl tenkrát zavázal, že vypraví sebe a svůj zbrojný lid k boji proti Saracenům. ***)

Roku 1201 Hroznata vydal se na cestu do Říma a to již po třetí. †) Vyžádal si slyšení u papeže, napřed vyložil mu uctivě, kterak v Čechách dva kláštery byl vystavěl a nadal, prosil za přijetí obou se všim příslušenstvím do zvláštní ochrany Stolicie papežské, a pro sebe vyprošoval si milost, aby propuštěn byl ze slibu, účastniti se výpravy křížové, a za to aby mohl vstoupiti do řádu praemonstratského. Svatý Otec vyhověl mu laskavě v obějí směru: všechno štípení Hroznatovo přijal do zvláštní ochrany papežské a k záměně slibu jeho nejen laskavě svolil, ale nad to sám bílé roucho sv. Norberta

*) Prameny děj. čes. I., str. 374.

**) Ekert: Církev vítězná, str. 201.

***) Spis beatifikační, str. 184.

†) Ve příčině té s ostatními životopisci neshodujeme se. H. Karlík a po něm Dominik Čermák. P. Bezděka, spisovatel Drahých kamenů z koruny Svatováclavské, Ekert v díle citovaném a jiní zůstávají na tom, že Hroznata byl v Římě dvakrát, r. 1197 a 1201, my však zakládáme se nejstarší biografii v Fram. děj. čes. vtištěnou, kdež na str. 371. a

mu podal, posvětiv jej na podjáhna a jmenovav jej kaplanem Římské Stolice. *)

Hroznata oblečen byv v šat řeholní, těšil se z toho přenáramně, ale přátelé a čeledě, místo rytíře mnicha vidíce, polekali se tak, že dali se do pláče a naříkání, jedním hlasem volajíce: „Proč nás, otče, opouštíš? Proč život nám odnímáš? Budeme-liž moci žiti zbaveni útěchy po Bohu jedině? Proč opustil jsi nás, z domu otcovského vyvedené a osiřelé?“ Hnedle však Hroznata je upokojil; andělským klidem záře obrátil se k nim řka: „Ustaňte v pláči, jakoby změna ta nebyla po vůli Boží; neboť psáno jest: beze mne ničeho nemůžete; ale raději velebte ve skutcích jeho Pána, jenž volá, co není, jako to, co jest.“ Rozmlouváním takovým těše druhy své cestou, došel s nimi až do domu, kde hospodou byli. Tam hojně je pohostil a schystav, čeho potřebí, vrátil se s nimi do milé vlasti.

První jeho cesta byla do Prahy, aby pozdravil krále českého Přemysla Otakara I. a jemu v rouše řeholním se představil. Přemysl vedle vrozené přívětivosti své povstav se stolce, bratra Hroznatu polibil, posadil ho po své pravici a pilně se ho vyptával na všechny příhody a události cestou i v Římě. K žádosti Hroznatově král Přemysl rád převzal kláštery jím vystavěné do své mocné ochrany a ujistil ho milostí i přízní královskou **) Také biskup Daniel vlídně ho přijal a osvědčil mu přízeň svou tím, že jemu k vůli klášteru Teplskému odpustil placení desátku, jímž jako jiné kláštery biskupům pražským povinen byl. ***)

Povzbuzen přátelskou přízní u dvora královského i biskupského a dobro ústavů svých do budoucna opatřiv, jak jen mohl, s myslí veselou odebral se nyní do Teplé. Z Prahy provázelo ho mnoho českých pánů až na pomezí statků klášterních, kde již jezdci z lidu poddaného jej očekávali. Průvodcům

372. zřejmě sa píše, že Hroznata byl v Římě, než začal stavěti, čehož i beatifik. dekret se přidržel, máme za to, že tam byl třikráte: 1193, 1197, 1201.

*) Dom. Čermák: Praemonstráti v Čechách a na Moravě, str. 358.

**) Pram. děj. čes. I. str. 376.

***) Ekert: Církev vítězná III., str. 202.

z Prahy za prokázenou poctu poděkoval a s těmi, kdož naproti mu přijeli, ubíral se do Teplé. Srdce jeho překypovalo pocity duševní radosti: oči jeho vlyhly slzami ven se tlačícimi, v rozbouřené hlavě myšlenka stihala myšlenku; čtěje býti sám, popojel něco napřed, rozníceně vztáhl ruce k nebesům, chvále laskavost Spasitele, který ve všem počínání jeho milostí mu přispívati ráčil, a vroucně modlil se, aby Bůh, jenž dobrý skutek s ním začal, jej také i milostivě dokonal.

Zatím dojel až ke bráně klášterní. Opat Jan se vší rodinou duchovní pana Hroznatu vítal uctivě i radostně, jak na vzácného dobrodince a milého spolubratra se slušelo; pak uveden byl do kláštera a rytíře Hroznaty nebylo více: byl bratrem klášterním na dobro, Poslušen Boha jako vždycky, byl nyní v klášteře vedle slibu poslušen i svého představeného, dáváje příklad pokory, poslušnosti a trpělivosti všem a jsa obdivu hoděn ve své stálosti.*)

Vstoupením Hroznatovým do řádu veškeré jeho jmění, vyjma jen odkazy pro příbuzné a služebnictvo, klášteru Teplskému připadlo na dobro. Opat Jan vedl tu správu všechnu: řídil řeholní kázeň i spravoval světské statky; záhy však vyžádal si, aby bratr Hroznata vzal na sebe správu či administraci statků, aby se tedy stal správcem klášterním anebo proboštem. Skromný, pokorný Hroznata ne pro čest, jen z poslušnosti proboštství převzal k tomu hlavně přihlížeje, že opatrnou správou bratřím klášterním bude moci ještě užitečným býti. Statky nového kláštera byly opravdu značny a k jeho správě mezi bratři Hroznaty schopnějšího zajisté nebylo.

Zznaje loupeživost sousedního rytířstva asi již ode dávna, nový probošt Hroznata nemeškal klášterní statky zabezpečiti před nimi; na ten účel hned r. 1203 na papeži Innocenci III. vymohl slavné potvrzení veškerého majetku klášterního. Že pak loupeživí rytíři málo toho dbajíce klášterní majetek pořáde jen škůdnicky napadali, Hroznata obrátil se na samého krále Přemysla a r. 1213 vymohl na něm královské potvrzení všeho

*) Pram. děj. čes. I., str. 377.

zboží Teplského, a nad to klášteru získal i některých jiných vzácných výsad. *)

Proboštování Hroznatovo klášteru i bratřím bylo tedy na prospěch znamenitý; ale, jak již svět s sebou to přináší, horlivý, příčinlivý a obětavý správce za všechny zásluhy sklízel vděku po skrovnu, nevděku však měrou vrchovatou, a zrovna s té strany, kde nejméně toho byl se nadál. Opat Jan — sám Bůh ví, proč — pro nic za nic na probošta Hroznatu zanevřel a jal se ho nešetrně pronásledovati. Hroznata mlčel a trpěl, jak na poslušného bratra se slušelo; ale vida, že za takového stavu věci klášterní kázeň utrpěti by mohla, ustoupil na chvíli do pozadí: podržev řeholní roucho a kázeň klášterní zachovávaje, odešel na čas do Chotěšova ke svým sestřám, ač ne na dlouho. Opat Jan záhy šel do sebe: poznal, že Hroznatovi krivdil a lituje poklesku svého, našeho blahoslavence k potěšení bratří klášterních všech povolal zpět. Dobrý Hroznata nic na opata se nehněval i přišel hned a beze všeho uvázal se na novo v těžký úřad správce klášterního. **)

Netrvalo dlouho a nemilé věci jiného druhu klidnou hladinu duševního klidu našeho Hroznaty rozčeřily na novo. Jak jsme již napřed pověděli, biskup pražský Daniel na prosby Hroznatovy a jemu k vůli klášteru Teplskému na věčné časy daroval odvádění desátku, ježž tady jako i od jiných klášterů biskup pražský žádati právo měl. R. 1214 biskup Daniel II. příjmím „Milik“ zemřel, a nástupce jeho Ondřej z rodu Gutensteinů, na darování Danielovo nic nedávaje, hlásil se ke svému právu, a ježto opat Jan desátek odváděti se zpečoval, biskup Ondřej dal ho v klatbu. Papež Honorius III. v choulstivé rozepři rozhodčím učinil probošta Hroznatu, jenž v řečené příčině byl ovšem svědkem nejspolehlivějším. Nicméně rozhodnutí Hroznatovo papeži nestačilo a záhadná věc k rozřešení vznesena byla na opata Velehradského a probošta kapitoly Olomoucké, aniž se ví, do kterých konců rozepře došla. ***)

*) Dom. Čermák: Praemonstráti v Čechách a na Moravě, str. 358. dle Erben. regist.

**) Pram. děj. čes. I. 377.

***) Dom. Čermák: Praemonstráti v Čechách a na Moravě, str. 359.

Měl tedy Hroznata s proboštováním doma i mimo dům mrzutostí stále dost. Mezi bratřími vynikal sice skromností, pokorou, mírumilovností, spravedlností a trpělivostí převzácnou;*) nicméně tu a tam přece jen přicházely chvíle, kdy stisněné srdce jeho hledalo klidu, žádoucího odpočinku někde v zátíši, a takový tichý útulek nalézal u svých sester v Chotěšově, kamž se svolením svého opata někdy docházel. R. 1217 byl tam zase a povážlivě se tam rozstolal. Dostavila se horečka a ubohý Hroznata všecek jsa u vytržení mysli počal volati: „Jímají mne, jatého vedou mne nepřátelé“. Sestry šetrně k nemocnému se majíce chlácholily ho, domlouvajíce mu, aby se nic nebál, že není v žádném zajetí, ale ve vlastním domě leží, postižen z vůle Boží nemocí.***) Hroznata utišíl se sice, ale divná předtucha věcí budoucích, již ve případě tom cestou přirozenou nelze ani vyložití, utkvěla v duši jeho, a záhy ukázalo se, že, co o budoucím osudu svém předvídal, nebyl výplodek chorobné, horečnaté fantasmie, ale z úradku Božího zjevená předpověď jeho nastávajícího utrpení, jak o tom v životopise světců a blahoslavenců Božích dosti často se dovidáme.

Za pečlivého ošetřování, jehož se mu od milých sester v Chotěšově dostávalo, brzy pozdraviv se vrátil se do svého kláštera, a jak to úřad jeho žádal, statky klášterní pilně zase obcházel. Chystaje se na inspekční cestu do Hroznětína, v den Nanebevstoupení Páně zbožně se vyzpovídal a vroucně poprosil bratří, aby zpívali a modlili se za něho. Přijav ještě požehnání od opata i sboru a srdečně se všemi rozloučiv se, s jediným toliko sluhou vydal se do Hroznětína na cestu poslední: byloť v úradku Božím psáno, že z cesty té živ do kláštera již se nevrátí. Loupeživí rytíři, jichž v té době v sousedství hojně bylo, hnedle vyslidili, že nenáviděný probošt Hroznata s jediným toliko sluhou jede do Hroznětína. Zle na něho se zlobíce, že proti zvlí a nájezdům jejich statky klášterní mužně bránil, již dávno po něm páslí, a že nyní jim neujde, za

*) Spis beatifikační, str. 184.

**) Pram. děj. čes. I. str. 380.

jisto měli. Také se jim podařilo, cestu jemu zaskočiti a s přemožením dvou bratrů klášterních málo práce majíce svázali je a odvedli do hradu Kinsberku. *) Opatřivše tady Hroznatu tuhým vězením, mučili ho hladem, žízní, zimou a jinakým utrpením, aby vynutili na něm výplatné. Ale Hroznata, nic jiného sobě nežádaje, leč aby palmy mučenické došel, všechny muky snášel s trpělivostí příkladnou.

O tom, co s probošten Hroznatou bylo se stalo, opat a bratři Teplští zvěděvše, rozplakali se a nic nemeškajíce znamenitou částku peněz sehnali, aby ho ze zajetí vybavili. Ale Hroznata tomu bránil, nechtěje, aby značným výplatným štípení jeho hmotně utrpělo, a také proto, že srdce jeho láskou nezměrnou k Bohu překypujíc po smrti mučenické a spojení s Bohem práhlo. **) Zdá se však, že loupeživý rytíř, jenž ubožáka v držení vězenském měl, aby na klášteru značnější obnos vynutil, s výplatným, jak je nabízeli, hned se nespokojil, a s klášterem v té věci dále vyjednával. Za tím ubohý trpitel hladem a žízní zmučen tělesným útrapám podlehl a duše jeho po Bohu mocně prahnoucí v pátek dne 14. července r. 1217 ze žaláře pozemského vzletěla do říše nebeské. ***)

Téže noci, kdy muž Boží skonal, jak v nejstarším životopise se dokládá †), zjevil prý se sluhovi, jenž ho do Hroznětina provázal a těžkými řetězy spoután v žaláři doposud úpěl, v oděvu tak skvoucím, že celý žalář jasným světlem byl naplněn. Dobrý sluha všechn jsa polekán, podivil se jasnosti obličeje pána svého. Muž Boží pak řekl jemu „Vstana rychle jdi k bratřím mým do Teplé i pověz jim, aby nebyli více starostlivi o mé vykoupení, že již odebral jsem se z toho světa jako vyznavač Kristův; ať jen tělo mé donesou do kláštera a tam církevně pohřbí“.

Na to, jakoby rukou umělou bylo se stalo, pouta spadla prý s rukou jeho; i vstav řekl pánu svému: „Učiním, jak jsi mně přikázal; než kterak vyjdu ze žaláře zavřeného, ježto

*) Spis beatifikační, str. 34. a 181.

**) Pram. děj. čes. I., str. 381.

***) Dekret beatif. v Ordin. listě Pražském r. 1897. str. 102.

†) Pram. děj. čes. I. str. 381. Dekret beatif. v Ordin. listě Praž. 1897. str. 102.

jsou všade stráže, které zdi hlídají?“ I řekl blahoslavenec: „Ten, který svatému Petru pout zbavenému vyjítí dal bez pohromy, povede tě cestou spásy“. To promluviv, ztratil se hned muž Boží.

Sluha domnívaje se, že měl vidění, přemýšlel chvíli o tom, co by měl učiniti; konečně, přišed k sobě, poznamenal se svatým křížem a nic se nerozmýšleje, s vysoké věže spustil se oknem dolů. Jakoby snešen na rukou vyvázl beze vší pohromy. Poděkovav Bohu, že vytrhl ho z protivenství a pohromy uchránil, vydal se spěšně na cestu do kláštera. Zde vyprávěl opatu a bratřím, co bylo se stalo s bratrem Hroznatou, a kterak zjevením jeho v žaláři pout byl zbaven.

V klášteře nastalo zděšení veliké: bratří klášterní i všechen lid, jak o tom uslyšel, vypukli v nárek žalostný: synové oplakávali otce, bratří bratra, klášter svého zakladatele, všichni volali plačice: „Nábožný otče Hroznato, kdož býval tebe pobožnější, kdo bedlivější, kdo poslušnější? Zakladatel klášterů, které jsi bohatě nadal, dědic, pán statků a ochránce náš, trpělivosti příklad vzácný nám jsi zanechal! Dobrá duše, slavný boj dobojoval jsi k vítězství dokonalému! Nebo jest-li smrt nevyhnutelná, více lásky nemohl jsi zajisté prokázati, než že jsi život svůj dal za Krista, za bratry, za přátele své; trpělivostí přemáhal jsi ducha svého, i mohl jsi zajisté, snášeje mužně protivenství všeliká, bez prolití krve býti mučéníkem; než aby ničeho se ti nedostávalo k dosažení koruny života, nad to jako dobrý pastýř dal jsi život za ovce své.“*)

Takto a jinak polevující srdci bolestí stísněnému naříkali smutně; vidouce pak, že již všecken nárek marným jest, vzali značné výkupné a odebrali se do Kinsberka a obnosem, jehož loupeživý rytíř byl žádal za Hroznatu za živa, vykoupili tělo jeho mrtvé. Vynesše mrtvolu ze žaláře nečistého, bedlivě prohlíželi ji při světle a shledali všechny údy neporušené; oděv měl na sobě řeholní, jaký za živa nosil, a po bedra byl opásán. Tělo položeno na vůz a vezeno s poctivostí do kláštera Teplského. Zatím lidu sešly se tu zástupy veliké, v kostele odbyly

*) Pram. děj. čes. str. 381.

se slavné exequie a po nich mrtvola Hroznatova pohřbena byla před hlavním oltářem chrámu klášterního. Tu po mnohých bouřích odpočívá blahoslavený Hroznata v původní, posud nikdy neotevřené rakvi. *)

II.

O úctě blahoslaveného Hroznaty v řádu praemonstratském a v lidu českém.

1. Oslava jeho hrobu v kostele kláštera Teplského.

„Drahát jest před očima Hospodinovýmá smrt svatých jeho“. **) Slova žalmistova na mysli majíce a jsouce také přesvědčení na dobro o tom, že zemřelý bratr Hroznata před očima Hospodinovýmá svatý byl, bratři jeho klášterní nejen s poctivostí znamenitou ho pochovali, ale i hrob jeho hned od počátku byl jim místem posvátným. Jak tomu nejstarší legenda Teplská ve 13. stol. sepsaná zřejmě svědčí, mrtvé tělo Hroznatovo uložili bratři před hlavním oltářem na pokraji presbytěře v tom místě, kde do choru řeholního se vchází, a jak v téže legendě se praví, před hrobem zavěsena byla lampa. Bratři Teplští nežili tu stále v poměrech utěšených: svízele válečné i jiné a jiné chmůry hrůzoplné doléhaly na klidný klášter Teplský; avšak za všech dob, dobrých i zlých, jak tradice domácí stále se pamatuje, hrob Hroznatův zůstával neporušeným a lampa nad ním zavěšená hořivala od smrti Hroznatovy ve dne v noci vždycky. ***)

Mimo lampu, o níž tady řeč, mezi hlavním oltářem a hrobem našeho blahoslavence visivalo několik jiných lamp skleněných. I stalo se jednou, že lampy tyto až k samému okraji olejem naplněné utrhnuvše se spadly na dlažbu kamennou, ale ku podivu žádná se nerozbila, aniž nejmenší pohromy vzala. †) Bratři i zbožný lid nejinak než jako podivuhodnou

*) Spis beatifikační str. 122., 127. a 184.

**) Žalm 33, 22.

**) Spis beatifikační, str. 122.

†) Bonifacius Bugatta: „Admiranda orbis Christiani“ 1695. Ve spise beatifik. str. 92.

událost řečenou věc šobě vykládali. Hugo Karlik, převor kláštera Teplského, spisovatel a historie Teplského kláštera znamenitý znatel, od vyšetřující komise v té příčině byv dotazován, vypověděl, že dle prastaré tradice domácí lampa napřed visívala u nohou nad hrobem blahoslavencovým, až když jednou spadla na zemi, aniž se rozbila, bratří vzali to za pokyn, aby lampa na hrobě samém se postavila, jak doposud se děje. *) R. 1608, když Zachariáš Bandhaver, někdy klášterník Teplský, a od r. 1639 až do r. 1657 probošt panenského kláštera Chotěšovského, navštívil klášter Teplský, shledal, že nad hrobem Hroznatovým hořely lampy tři. **)

Ze všeho zdá se, že lamp nad hrobem Hroznatovým visících v rozličných dobách počet býval rozličný; ale aby alespoň jedna tam stále, ve dne v noci hořela, k tomu velmi bedlivě se přihlíželo. Opat Strahovský Hyacint Hohmann vykonav r. 1687 ve dnech od 13. až do 17. května v klášteře Teplském obvyklou kanonickou visitaci, sakristanovi uložil, aby pilně toho dbal, by lampy před Nejsvětější Svátostí a na hrobě blahoslaveného Hroznaty stále hořely, jinak že by za provinění z té příčiny trestán byl. ***) Že sama arcibiskupská konsistoř Pražská k řádnému udržování světla na hrobě Hroznatově přihlédala, o tom svědčí akta visitační z r. 1793. Arcibiskupský vikář Toužimský Jan Jiří Pohnert, dne 13. října 1793 ve farním kostele Teplském konaje kanonickou visitaci, z moci úřadu svého vyšetřoval, udržují-li se lampy kostelní v náležitém pořádku, jak mu bylo konsistoři uloženo, a podává o tom zprávu dosvědčil, že z důchodů kanonie ve dne v noci hoří jedna lampa před Nejsvětější Svátostí a jedna na hrobě blahoslaveného Hroznaty. †)

Hned tedy od té chvíle, kdy náš blahoslavenec v kostele Teplském uložen byl, hrob jeho v úctě posvátné byl chován,

*) Spis beatifik. str. 185.

**) Zachariáš Bandhaver: Rukopis v klášteře Tepl. § V. III. 52. Ve spise beatifikačním str. 116.

***) Letopisy Teplské: VI. str. 32—35. Ve spise beatifikačním str. 116.

†) Lib. Memorab. Parochiae Can. Tepl. I. 52. ad a. 1793. Spis beatifik. str. 117.

jak letopisy kláštera Teplského a jiné hodnověrné listiny o tom svědčí. Tak bývalo vždycky; až po dnes domácí lid i cizí hosté, jichž dosti tu bývá, hrobu blahosl. Hroznaty věnují vzácnou pozornost a ve zbožném zanícení modlitby tu vykonávají. Převor Hugo Karlík, o němž již dříve byli jsme se zmiňovali, za účelem beatifikace úředně a přísežně ve příčině té byv vyslechnut, vypověděl takto: „Od té doby, co do konventu jsem byl vstoupil, tisíc a tisíckrátě ostatky našeho blahoslavence jsem uctíval a vroucí modlitbou do jeho přímluv jsem se doporučoval. Za posledních 60 let, co já tady pamatuji, přemnozí kněží, praemonstratští i světští, i také laikové tolikéž činili, jak na vlastní oči jsem viděl a od jiných slyšel. Sam dobře vím, že císař Ferdinand V. († 1564), arcibiskupové t ražští Ankvič, Schrenk, kardinál Schwarzenberg a kardinál Schönborn, pak biskupové Prucha, Bauer a Hais, do Teplé zavítavše, u hrobu blahoslaveného Hroznaty převroucně se modlili.*)

2. Úcta blahoslaveného Hroznaty vyplývající z liturgického oslavování výročního dne jeho úmrtí.

Hned v první části spisku přítomného bylo k tomu poukázáno, že Hroznata ještě za živa u bratří Teplských byl v znamenité poctivosti, jak si toho byl opravdu zasloužil životem z míry zbožným, poslušností k představeným, obětavou láskou k bratřím a ctnostmi vůbec, kterých se vyhledává při hodném řeholníku. Hned pak po jeho mučnické smrti nejen o něm než jako o světci mluvili a výročí jeho smrti dne 14. července nejen v Teplé, ale v řadě praemonstratském vůbec církevními hodinkami a slavnostními službami Božími oslavovali, jak věrohodnými zprávami hnedle doložíme.

Od r. 1384 až do roku 1412 v panenském klášteře Chotěšovském proboštoval Sulk z řádu Praemonstrátů Teplských. Týž pro domácí potřebu dal upravití missál, na jehož prvních stranách vypsán jest církevní kalendář, a při 14. dni měsíce července barvou červenou tam poznamenáno, že na ten den připadá památka Hroznaty, zakladatele kostela Teplského a Chotěšovského jako slavnost trojnásobná („festum triplex“). Patrně tedy,

*) Spis beatifikační str. 188.

že za těch dob, t. j. 1384—1412, v klášteře Chotěšovském výročí Hroznatova úmrtí jako hlavní svátek praemonstratský bylo slaveno, k tomu-li jen přihlédneme, že v řečeném kalendáři missálu Sulkova v celém roce jen šestero svátků trojnásobných jest vyznačeno, a to: 1. Zjevení Páně; 2. Očišťování P. Marie; 3. Zvěstování P. Marie; 4. Zbožné paměti Hroznatovy; 5. sv. Augustina; a 6. svat. Václava mučeníka. Výročí Hroznatovo pokládáno tedy na roveň s největšími svátky v roce.*) Co v té příčině platilo v Chotěšově, platnost mělo i v klášteře Teplském.**)

Přihlížejíce k tomu, že v řečeném kalendáři missálu Sulkova veřejné svátky zasvěcené vyznačeny jsou barvou červenou, kdežto všední dni jen černou barvou vypsány jsou, máme tu důkaz nezvratný, že toho času výročí Hroznatova úmrtí mělo ráz svátku zasvěceného pro Chotěšov a Teplou tak, jako den sv. Václava .byl a posud jest v Čechách vůbec svátkem zasvěceným.

Když v 16. století bouřemi utrakvistickými a lutherskými přečetné farní osady v Čechách osiřely, duchovních správců pozbyvše, stávalo se, že kněží Teplští do blízkých osad osiřelých docházeli, v neděli a ve svátek konat služeb Božích, nosíce s sebou malé missály k tomu účelu zvláště upravené. Nazývaly se mešní knihy pocestných missalia itinerantium, a zachovány jsou ve dvou exemplarech v archivě Teplském pod signaturou V. 81 a V. 82. V prvním z nich, jenž vydán byl i tiskem v Norimberce r. 1507, červenou barvou poznamenáno, že při mši svaté ve dnech jinak nevymezených k modlitbám denním sluší přibíratí *kollektu* k blahoslavenému Hroznatovi, a sice tu modlitbu, již až podnes každý pátek řeholníci Teplští veřejně při církevních hodinkách odříkávají, do ochrany Boží pro zásluhy a na přímluvu blahoslaveného Hroznaty se doporučejíce.***)

Kterak výročí Hroznatovy smrti v kostele kláštera Tepl-

*) Spis beatifikační str. 45 a 46.

**) Spis beatifikační str. 185.

**) Spis beatifikační str. 49—53.

ského bylo oslavováno, o tom domácí historie Teplská má záznamy hojné a naprosto správné. Dovidáme se odtamtud, *) že v den úmrtí sluhy Páně (14. července) každoročně sloužila se mše sv. obyčejně o Panně Marii neb Nejsv. Trojici způsobem slavným s assistencí, odpoledne pak konaly se církevní hodinky za zemřelé a druhý den (15. července) sloužila se zádušní mše svatá bez assistence za zemřelé přátele blahoslaveného Hroznaty. V těchže letopisech na jiném místě **) zaznamenáno, že v den výroční na památku blahoslavencovu uprostřed presbytáře býval zřízen oltář, kdež konala se incensace (okuřování) při „Magnificat“, a po hodinkách vyzváněno bylo všemi zvony.

Slavnostní služby Boží v úmrtní den našeho blahoslavence konati, nebylo ponecháváno blahovůli opatův, aby je sloužili o své újmě a po své libosti, ale ony měly ráz výslovného nařízení se strany duchovní vrchnosti. Kanonie Teplská od r. 1791 počínajíc pro domácí potřebu klášterní vydává totiž každoročně direktář služeb Božích pro své kostely; v něm pak se připomíná, že dne 14. července připadá památka smrti blahoslaveného Hroznaty, a výslovně duchovenstvu řádovému se nařizuje slavnostní mše a následujícího dne (15. července) slavná mše zádušní za zakladatele a dobrodince. ***)

Co zde na základě starých zápisů byli jsme uvedli, svědčí o tom, že výročí úmrtí Hroznatova po mnohá století v kanonii Teplské i v panenském klášteře Chotěšovském jakož i v krajinách oběma klášterům poddaných slaveno bylo jako veřejný zasvěcený svátek službami Božími. Aby pak slavnost zobecněla a nabyla rázu slavnosti lidové, r. 1535 opat Teplský Jan Kurc nařídil, aby v klášteře Teplském o třech hlavních svátcích řádových chudým dávaly se vydatnější almužny. Těmi svátky byly: 1. Svátek Zvěstování Panny Marie, na jejíž počest kostel Teplský jest zasvěcen; 2. třetí neděle po Velikonicích, kdy slaveno zasvěcení chrámu Teplského, a 3. den 14.

*) Annal. Tepl. tom. VI. fol. 107. ad a. 1692. Spis beatifik. str. 54.

**) Diarium Coenobii Tepl. ad a. 1775. a 1776. Spis beatifik. str. 55.

***) Directorium divini officii in usum Can. Tepl. Spis beatifik. str. 57.

července, kdy připadá výročí úmrtí blahoslaveného zakladatele kláštera. K ustanovení řečeného opata Jana Kurce mělo se všem chudým, kdož v těch dnech do kláštera přijdou, dostávat chleba, piva a nějaké částky peněz. V pozdějších dobách chudým přidáváno bylo po kousku masa, — ve svátek Zvěstování P. Marie, jenž spadá do doby postní, místo masa dáváno bylo po kousku ryby. — Chudí přicházeli do kláštera z blízka i z daleka, čímž úcta k blahoslavenému Hroznatovi znamenitě zobecňovala. *)

Podělování to, jak v letopisech Teplských na mnohých místech zaznamenáno, rok od roka dlouho bylo ve zvyku, až konečně ve druhé polovici 18. století z té příčiny, že nehodní lidé štědrosti klášterní počali zneužívat, vzalo za své. **)

3. Oslava Hroznatova v lidu českém sochami jeho, obrazy a modlitbami za jeho přímluvu.

V církvi katolické od nejstarších dob jest ve zvyku, názorným způsobem sochami a obrazy představovati Božské osoby, Matku Boží, svaté, světice, věrné služebníky a přátele Boží. Katolíci, vědouce dobře, že pocta nevztahuje se na sochu anebo obraz, ale na ty, kdo se nám jimi představují, hned od prvních dob křesťanství počínajíc obrazy a sochy jejich v uctivosti mívali a mají.

Jest tedy přirozeno a učení katolickému zcela přiměřeno že i blahoslavený Hroznata, jak úcta k němu zobecněla, v sochách a obrazech lidu zbožnému se znázorňoval.

Když blahoslavený sluha Páně před hlavním oltářem v kostele Teplském byl uložen, konvent zřídil tu kamenný náhrobek, sarkofag, jenž nad kamennou dlažbu kostelní vyčníval. Na náhrobku od nejdávnějších dob stávala dřevěná socha Hroznatova postříbřená, místo níž o dnech svátečních stavěna tam bývala jeho socha z ryzího stříbra. Tato stříbrná socha ve válkách francouzských se mnohými jinými drahocennými

*) Letopisy Tepl. I. sv. str. 158. Spis beatifik. str. 60 a 61. Letopisy Tepl. VI. sv. str. 106. Spis beatifik. str. 63.

***) Spis beatifik. str. 185—186.

nádobami zabrána byla od aeraru.*) V 17. století vidělo se potřebí, podlahu kostelní zdvihnouti; s náhrobkem hýbáno sice nebylo, ale zdvižením podlahy přišel pod úroveň dlažby, takže náhrobek nad podlahu nevyčínal. Od té doby řečená socha postříbřená na náhrobku více nestávala a jest nyní uložena v klášteře; představuje blahoslavence v řádovém obleku prae-monstratském, jak v pravici drží palmu a v levici model kostela Teplského a okovy. Dle posudku odborníků na slovo vzatých řečená socha pochází z konce 17. století.**)

Vedle dvou již uvedených soch dosti jiných ještě jest, a to:

1. *na průčelí zdi kostela Teplského;*
2. *nad portilem klášteřa Teplského;*
3. *v kapitolní síni téhož klášteřa;*
4. *poblíž klášteřa v poli při cestě vedoucí do Marian-ských lázní;*

5 *relief sochy v majoliku provedený na průčelní zdi basiliky sv. Václava na Smíchově.*

Odborný znalec Josef Mocker, stavitel a architekt metropolitního kostela sv. Víta v Praze, přísežně byv vyzván, aby vypověděl, co ve příčině stáří řečených soch soudí, prohlásil, že jsou všechny více méně sobě podobny a že pocházejí z konce 17. nebo z počátku 18. století. V témže smyslu vypověděli také přísežně jiní odborníci, a to malíř a sochař František Sequens a Msgr. Ferd. Lehner, farář na Vinohradech.***)

Mlčením pominouti nemůžeme, že i v samé Praze *socha blahoslaveného Hroznaty* k veřejnému uctění vystavena byla. Stalo se to r. 1628 při slavnostním přenášení ostatků sv. Norberta, jak se o tom vypravuje v knize r. 1628 vydané kanonií Strahovskou pod titulem: „*Translatio S. P. N. Norberti consummata*“ („*Vykonané přenešení přesvatého Otce našeho Norberta*“) a věnované arcibiskupu Pražskému, Arnoštu kardinálu Harrachovi. V řečené knize vyličeeno jest, s kterakou slávou slavnostní přenešení svatých ostatků do nové kaple v kostele

*) Spis beatifikační str. 125.

***) Spis beatifikační str. 125, 136 a 186.

****) Spis beatifikační str. 128—159.

Strahovském se událo: Kromě kardinála Arnošta Harracha a přemnoha biskupů, opatů a šlechty slavnosti sůčastnil se sám císař Ferdinand II. s manželkou Augustou. Záhy z rána téhož dne kanovnici Strahovští ostatky sv. Norberta přenesli do kostela svatého Víta, které odtud v průvodu velikolepém neseny byly na Strahov. Podle cesty, kudy průvod se ubíral, bylo na dvě stě ozdobených bran a kaplí zřízeno; hned v první kapli, jež upravena byla ve hradě královském, byly vystaveny sochy sv. Norberta a čtyř blahoslavenců z téhož řádu, mezi nimiž byla i socha blahoslaveného Hroznaty.

Více ještě než sochami, zobecněla v lidu českém úcta k blahoslavenci našemu *obrazy i obrázky*, jež na jeho počest a povznesení jeho slávy v rozličných dobách vydávány byly. Bohuslav Balbin S. J., jenž vydal životopis blahoslaveného Hroznaty a historie kanonie Teplské dobře znalý byl, zaznamenal, *) že sám viděl až do r. 1642 v kostele Teplském na jednom oltáři obraz Hroznatův s nadpisem „blahoslavený a mučenik“, dokládaje, že z toho souditi lze, že úcta jeho kvetla od nepamětných dob. P. Rudolf Mořic Ratzka, kněz praemonstratský, ve příčině beatifikace byv vyslechnůt, přisezně vypověděl, že od dávných dob v kostele kláštera Teplského bývalo několik velikých obrazů, na nichž některé zjevy ze života Hroznatova vyobrazeny byly; obrazy ty stářím sešlé, jak dále vypověděl, byly přeneseny do kláštera a v 18. století nahrazeny novými obrazy s téměř též motivy, jako na obrazech starých, a na konec doložil, že i v jídelně klášterní veliký obraz téhož blahoslavence se nalézá.

Mimo řečené obrazy v klášteře Teplském jest ještě jiný obraz velký, na němž viděti jest Hroznatu ve skupení jiných svatých a blahoslavenců z řádu praemonstratského; v kostele Teplském v pravé lodi proti pomniku téhož blahoslavence zavěšen jest veliký obraz, Hroznatu v rytířském odění představující; stěny kostela klášterního ozdobeny jsou čtyřmi freskami znázorňujícími události ze života blahoslavence našeho;

*) *Miscellanea Reg. Boh. Decadis I. Lib. IV. seu Bohemia Sancta; Pragae 1682 pag. 54. Ve spise beatifikačním str. 67.*

jiný obraz freskový viděti jest v oratoři klášterní a na klenbě pravé lodi kostelní. *)

Drobných obrázků chalkografických, litografických, cinkografických a chromotypických, ve formátech rozličných, s nápisy i bez nápisů, s modlitbami za přímluvu blahoslaveného Hroznaty i bez modliteb, od dávných dob až podnes vydána byla slušná řada. Ve spise beatifikačním **) uvedeno jest celkem *šestnáctero obrázků*, z nichž čtyři druhy vydány rytcem v mědi Karlem de Mallery v Antverpách v první polovici 17. století; čtyři jiné druhy nejsou označeny, kým vydány byly, ale po dobrém zdání odborníka malíře Frant. Sequense taktéž ze 17. století pocházejí. Pět jiných druhů Fr. Sequens klade do 18. století, soudě z toho, že ráz rytin souhlasí s rázem jiných obrázků najisto ze století 18. pocházejících. Nejnovější obrázky bl. Hroznaty litografické vydány byly 1865 v Míšeňsku, cinkografické v Praze r. 1880 a chromatografické r. 1889 na Smíchově nákladem Aloise Koppe.

Ježto tedy na oslavu blahoslaveného Hroznaty obrazů velkých a obrázků drobných vydán tak znamenitý počet, jak dle spolehlivých pramenů právě jsme vypočítali, nelze nic o tom již pochybovati, že také úcta lidu k těmuž blahoslavenci byla ode dávna, od dob nepamětných, znamenitá, a v té příčině ještě povšimnutí hodno jest, že skorem na všech vyobrazeních viděti Hroznata s hlavou ozářenou, jak jen zvykem bývá vyobrazovati osoby za svaté a blahoslavené prohlášené. Na dvou obrázcích ne toliko hlava, ale všechno tělo svatozáří jest ozdobeno. Na jiném obrázku světelná záře s nebes splývá na jeho postavu a kolem hlavy jest skupení andělův; na jiném zase obklopen jest anděly, z nichž jeden drží korunku nad jeho hlavou. Významno jest také, že Hroznata skoro na všech obrázcích palmu drží buď sám v ruce, nebo ji drží anděl po boku jeho stojící, vedle palmy pak na některých obrázcích viděti i okovy, jak z pravidla vyobrazují se svatí mučenicí s odznaky nástrojů, jimiž smrt mučnická přivoděna byla. ***)

*) Spis beatifikační str. 132.

*) Spis beatifikační str. 150 a násl.

***) Spis beatifikační str. 164 a 165.

Vedle *soch, obrazů a obrázků*, které na oslavu blahoslaveného Hroznaty ve zřizovaly, malovaly a tiskly, zachováno jest četně *modliteb*, jimiž český lid od nepamětných dob slavného krajana až podnes oslavuje a jeho mocné přímluvy u Boha sobě vyprošuje. Konventualové kláštera Teplského od nejstarších dob již při církevních hodinkách po modlitbě k Panně Marii a ke sv. Judovi Tadeáši odřikávají modlitbu, jak následuje: „Všemohoucí, věčný Bože, jenž jsi blahoslaveného Hroznatu, služebníka Svého, působením nejvyšší milosti Své milosrdně k tomu nakloniti ráčil, že pro slávu nejsvětějšího Tvého jména ze svého majetku řádu duchovnímu bohatý stánek zřídil a nadal, a ve svaté spravedlivosti trvaje v mukách žalárních tiše zemřel, popřej milostivě, abychom za pomoci jeho zásluh a přímluv Tobě hodně i chvalně sloužice, ve všech protivenstvích a potřebách svých výhodnou pomoc a ochranu Tvou poznávali a proti všem zlovolným nátiskům ve Tvé obraně bezpečnou záštitu i ochranu svou stále nalézali. Skrze Krista Pána našeho. Amen“. Tutéž modlitbu kanovníci Teplští až podnes modlívali se každý pátek. *)

Někdy ve století 18., jak z úpravy tisku souditi lze, řád Praemonstrátův v Teplé tiskem vydal jiné ještě modlitby k blahoslavenému Hroznatovi, z nichž jedna zní jak následuje: „Bože, jenž mne, nehodného sluhu svého, z bohatého dědictví blahoslaveného Hroznaty živiš a zachováváš, dejž, abych pravidla řádová zachovával; dědictví jeho tak užíval, abych v hodině smrti nehodným dědicem býti se neukázal, ale abych z tohoto světa odcházeje, na jeho přímluvu s ním v nebi radovati se zasloužil. Skrze Krista Pána našeho. Amen. Oroduj za nás blahoslavený Hroznato, abychom hodni učinění byli zaslíbení Kristových.“ **)

Někdy před r. 1634 anebo nedlouho potom rytinou v mědi vydán byl malý obrázek blahoslaveného Hroznaty. Vyobrazena jest na něm Panna Maria, jak levou ruku podává Hroznatovi ve vlnách tonoucímu; pod ním v pravo viděti kostel s věží,

*) Spis beatifikační str. 168.

**) Spis beatifikační str. 170.

v levo loď na vlnách vzedmutých. Pod obrázkem slova latinská: „Blahoslavený Hroznata, vyznavač. Spíše nebe a země zahynou, než abys Ty, ó Maria, toho, kdo vroucně Tě vzývá, pomoci svou opustila. Útočiště k Blahoslavené Panně. Pro ty, kdož jsou v nebezpečnosti smrti.“ Na zadní stránce obrázku jest kratičkový životopis Hroznatův a modlitba: „Bože, jenž nás výroční slavností blahoslaveného Hroznaty, vyznavače svého, potěšuješ: popřej milostivě, abychom jeho narození uctívajíc též skutky ho následovali. Skrze Kr. Pána n.“*) Na zadní stránce jiného obrázku téhož blahoslavence asi v 17. století rytinou v mědi vydaného v jazyce německém čteme kratičkový životopis jeho s modlitbou: „O Pane, jenž nás výroční Památkou blahoslaveného Hroznaty vyznavače obveseluješ a potěšuješ, popřej milostivě, abychom jeho narození uctívajíc, také z jeho ochrany a přimlvy vždycky se radovali. Skrze Krista Pána našeho. Amen.“**)

Po ruce máme ještě několik jiných modliteb k blahoslavenému Hroznatovi, staršího i novějšího vydání. — poslední vydána r. 1889 v Praze, — které bychom tu uvést mohli, ale nevidí se sám býti toho potřeby; modlitby shora zaznamenané jsou nám dostatečnou zárukou úcty k blahoslavenci našemu v lidu českém ode dávných dob zobecnělé.

Na tom, co uvedeno bylo, přestávajíc, milým ctitelům blahoslaveného Hroznaty na pamět jen tolik ještě přivedeme, kterak od nejdávnějších dob *básníci, historikové a jiní literáti* se zálibou i vroucností zabývali se životopisem blahoslavence našeho, přectnostný život jeho opěvujíc, zásluhy jeho vychvalujíc, svatým, blahoslaveným, mučenicem, vyznavačem stále a stále ho nazývajíc a mezi sv. patrony české ho počítajíc.

Jiří Berthold Pontanus z Braitenberka, rodem z města Mostu, odkudž slul obecně Pontanus, kanovník, děkan a posléze probošt kapitoly u sv. Víta († 20. února 1616), vynikl nejen jako kazatel, ale také jako latinský básník, začož r.

*) Spis beatifikační str. 171.

***) Spis beatifikační str. 173.

1588 od císaře Rudolfa korunován na básnictví a obdařen šlechtictvím s přídomkem z Braitenberka (z Praitenberka). Týž r. 1585 vydal latinsky epickou báseň*) s titulem „Vita Hroznatae Fundatoris Monasterii Teplensis in Bohemia“, a jak učený Jesuita Bohuslav Balbin**) zaznamenal, životopisnou látku měl z pramene naprosto spolehlivého, totiž od samého arcibiskupa Pražského Jana Lohelia, jenž před tím byl řeholním kanovníkem Teplským. Řečenou básní hexametrem složenou Jiří Pontanus nadšeně opěvuje hrdinné ctnosti našeho milého Hroznaty, „muže zbožného, Bohu oddaného, veškery chvály nejhodnějšího, jemuž pro život mravů bezúhonných dostalo se v nebesích palmy vítězné dobře zasloužené“.***)

Týž spisovatel a básník Jiří Pontanus r. 1602 vydal tři knihy hymnů o Panně Marii a svatých patronech českých; v počtu jich uvádí také Hroznatu, ježž přímo „svatým“ nazývá a k němu modlitbou se obrací, aby byl našim u Boha orodovníkem. †)

Bohuslav Balbin, potomek vladycké rodiny Balbinův či Škornicův z Vorličné, učený Jesuita a historik na slovo vzatý, spisem svým „Dissertatio apologetica“ o národ český výtečně zasloužilý, ††) mimo jiné historické spisy své opravdu vzácné r. 1665 vydal historické pojednání o pánech z Guttenšteina s názvem: „Syntagma historicum“, kdež o blahoslaveném Hroznatovi z téhož rodu pocházejícím obšírně vypravuje. Ne jednou, ale častokráte, ba stále Hroznatu „blahoslaveným“, dokonce i „nejblahoslavenějším“ nazývá, dokládaje, že Hroznata od dob nejdávnějších v řadě blahoslavených vyznavačů a mučovníků stále se uvádí. Ve stejném smyslu o Hroznatovi mluví v jiném díle svém, jehož název jest „Bohemia sancta“ z r. 1682, dokládaje, že Hroznatu klásti sluší v řadu těch kteří od svaté Stolice za svaté a blahoslavené úředně sice prohlášeni

*) Jos. Jireček: Rukověť k dějinám liter. české do konce 18. věku. I. str. 47.

**) Boh. Balbin: Epitome Historica rerum bohemicarum Cap. XIII. pag. 259.

**) Sjis beatifikační str. 70.

†) Špis beatifikační str. 71 a 72.

††) Jos. Jireček: Rukověť k dějinám liter. české do konce 18. věku I. str. 44

nebyli, ale od dob nepamětných jako svatí a blahoslavení se oslavují. *)

Jiří Crugerius (Kruger, † 1691 v Litoměřicích), učený Jesuita, professor a kazatel, milovník historie domácí a církevní, v 17. století sepsal dílo: „Sacerrimae Memoriae Incltyti Regni Bohemiae Coronae“, jinak „Sacri Pulveres Regni Bohemiae“ nazvané, jež rozděleno pouze v měsíce a dni po způsobu kalendáře církevního, opatřeno jest historickými poznámkami o svatých a blahoslavencích, jak jejich památka na ten který den právě připadá. Část od ledna až do srpna včetně vydána byla za života spisovatelova, září a říjen po jeho smrti, listopad pak a prosinec teprve později od Balbina byly přidány. Měsíc červenec spisovatel věnoval památce Panny Marie Svatohorské, svatému Norbertovi a blahoslavenému Hroznatovi, k části přidav chvalozpěv na blahoslaveného Hroznatu. Při 14. dni měsíce července (str. 82.) líčí úmrtí jeho dokládaje, že téhož dne přesvatou duši svou („animam sanctissimam“) vydechl.

Jiný historik český, Jan Florian Hammerschmied († 1735), spisem svým: „Prodromus Glorae Pragenae“ proslulý, v zmíněném díle r. 1723 v Praze vydaném **) píše o založení kláštera Teplského a Chotěšovského panem Hroznatou, jež zase jako jiní spisovatelé „blahoslaveným“ nazývá. „Blahoslaveným“, a dokonce „svatým“ nejednou, ale častokráte Hroznatu jmenuje historiograf český František Pubička († v Praze 5. července 1807) ve znamenitém díle svém: „Chronologische Geschichte Böhmens“ od r. 1770—1808 v 6 dílech vydaném. ***) Sám biskup Litoměřický Antonín Frind († 1881), dějepisec v té příčině *dost* závažný, v historickém spisu svém „Kirchengeschichte Böhmens“ †), r. 1864—1878 ve čtyřech dílech vydaném, Hroznatovi název „blahoslavený“ přisuzuje, na vytčeném místě mluvě o něm, jak následuje: „Tělo jeho uloženo bylo v Teplé ve hrobě slavném a kanonie (Teplská) a také všechna církev česká jemu vždycky jako blahoslavenému úctu vzdávala“.

*) Spis beatifikační str. 86—90.

**) Cap. VI. pag. 411 Viz Spis beatifikační str. 93.

***) II. díl IV. oddělení pag. 77—80. Viz Spis beatifikační str. 100 a 101.

†) I. díl str. 338. Viz Spis beatifikační str. 106.

Abychom jiný ještě v téže míře závažný pramen uvedli, kdež oprávněnost kultu blahoslaveného Hroznaty způsobem autoritativním se osvědčuje, k tomu poukazujeme, že sama knížecí arcibiskupská konsistoř Pražská r. 1877 schvalující doložkou opatřila dílo: „Církevní rok“, jež kanovník Vyšehradský Beneš Method Kulda r. 1880 v Praze byl vydal, a kdež*) Hroznata, český pán, zakladatel klášterů, „blahoslaveným“ se nazývá. Týž vrchní církevní úřad, konsistoř Pražská, schvaluje dokonce název „svatý Hroznata“, neboť ve knize: „Životy Svatých a Světic Božích“, r. 1850 vydané nákladem Dědictví Svatojanského a za ředitelství samé konsistoře arcibiskupské**), uveden jest jeho životopis s nápisem: „Život blahoslaveného Hroznaty, zakladatele kláštera Teplského r. 1217“, a v čele každého listu důsledně se píše: „Svatý Hroznata“.

Šlo nám o to, abychom prokázali, že starší i novější spisovatelé našeho milého krajana Hroznatu „svatým“, „blahoslaveným“, „vyznavačem Páně“, „mučenicem“ „patronem českým“ důsledně nazývajíce, svědectví vydávají, že lid český jemu od nepamětných dob úctu blahoslavencům obvyklou vzdával. Připomínáme, že v té příčině jen ke přednějším spisovatelům českým jsme přihlíželi, méně závažných a mimočeských vůbec mlčením pominuvše.

Prohlášení za blahoslaveného.

Osoby při informačním procesu zaměstnané: 1. Mandator procurae (dává podnět k blahořečení a plnomocenství kuratoru): Opat Teplský Alfred Clementso. 2. Postulator (procurator) causae (obhajce záležitosti čili zástupce kultu): P. J. Křt. Votka, kněz Tov. Jež. v Praze. 3. Judex deputatus (delegovaný soudce, předseda soudního dvoru): Dr. Eduard Tersch, probošt kapituly sv. Víta na hradě Pražském. 4. Promotor fiscalis (zástupce fisku, jenž přihlíží, by vše dle předpisů sv. Kongregace ritu se dělo): Dr. Klement Borový. 5. Notář dožádaný (ad praeliminares actus) k předběžnému vyšetřování: praelát Dr. Fr. Hrádek. 6. Notář aktuár: Dr. Jan Sedlák. 7.

*) IV. díl str. 377—381. Viz Spis beatif. str. 109.

**) III. díl str. 604—618. Viz Spis beatif. str. 105.

Adjunkt notářův: P. Ant. Kebrle. 8. Opisovač listin: Jos. Grimm. 9. Soudní posel: Ant. Hereyk.

Svědkové dobrovolní při processu: P. Rudolf Ratzka, čl. řádu praemonstr. v Teplé a býv. k. a. vikář; P. Hugo Karlík, čl. řádu praemonstr. v Teplé a převor; Jan Nep. Gründl, učitel; P. Bart. Danzer, čl. řádu praem. v Teplé; Vavřinec Sinik, far. v Boněnově (Punau) a P. Konst. Beránek, člen řádu praem. na Strahové. Tito dva posl. byli svědkové ex officio jako svědkové hlavní či korunní.

Znalci: stavitelství a sochařství: architekt Jos. Mocker, stavitelství a malířství: far. Ferd. Lehner, sochařství a malířství: Frant. Sequens, palaeografie: archivář Dr. Emler a historik Václav Vladivoj Tomek.

Translator: Prof. Václav Vojáček.

Sesse se konaly:

- I. 24. listop. 1890. Ustavení se soudního dvoru.
- II. 15. pros. 1890. Uvedení a přísaha svědků.
- III. 16. pros. 1890. Výslech svědka P. Rud. Ratzky.
- IV. 18. pros. 1890. Výslech svědka P. Hug. Karlíka.
- V. 20. pros. 1890. Výslech svědka P. Hug. Karlíka (pokračování).
- VI. 16. února 1891. Uvedení svědka Jana Gründla.
- VII. 17. února 1891. Výslech J. Gründla a uvedení svědků „ex officio“.
- VIII. 20. února 1891. Písaha obou offic. svědků a výslech V. Sinika.
- IX. 9. března 1891. Výslech 2. svědka P. Konst. Beránka.
- X. 16. března 1891. Ustanovení opisovače listin a adjunkta.
- XI. 18. dubna 1891. Srovnávání dokumentů.
- XII. 27. dubna 1891. Srovnávání dokumentů a zvolení znalců.
- XIII. 9. května 1891. Srovnávání dokumentů a přísaha znalců.
- XIV. 30. května 1891. Výslech znalců.
- XV. 23. června 1891. Visum repertum v Teplé.
- XVI. 11. července 1891. V Praze výslech profesorů, Tomka a Emlera.
- XVII. 5. září 1891. Legalisalice dokumentů.
- XVIII. 3. října 1891. Vysvětlivky k důkazům.
- XIX. 17. října 1891. Dokazování kultu bl. Hroznaty.
- XX. 31. října 1891. Dokazování kultu bl. Hroznaty.

XXI. 21. listop. 1891. Dokazování kultu bl. Hroznaty.

XXII. 5. pros. 1891. Dokazování kultu.

XXIII. 19. pros. 1891. Vynesení sentence deputov. soudce.

XXIV. 30. ledna 1892. Srovnávání přepisu processu s originálem.

XXV. 6. února 1892. Srovnávání přepisu processu s originálem.

XXVI. 13. února 1892. Srovnávání přepisu processu s originálem.

XXVII. 20. února 1892. Srovnávání přepisu processu s originálem.

XXVIII. 28. února 1892. Srovnávání přepisu processu s originálem.

XXIX. 9. dubna 1892. Uzavření procesu a zapečetění listin a odevzdání jich gener. Prokuratorovi řádu praemonstr. Van de Bruelovi, postulatoru kultu v Římě.

V Praze byl pronesen od soudce Jeho Emin. nejdůst. p. kardinálem arcibiskupem Františkem Schoenbornem ustanoveného, vys. důst. p. probošta Dr. Eduarda Tersche, definitivní rozsudek, že sluha Boží Hroznata, zakladatel Teplského kláštera, byl od nepamětných dob veřejně uctíván a blahoslaveným nazýváán. Důkaz o tom provedl postulator P. Jan Votka, čl. T. J. u sv. Ignáce v Praze. U prvního soudního dvoru byl proces ukončen za dvě léta a čtyři měsíce.

V Římě proti postulatoru kultu Van de Bruelovi ustanoven jako promotor fidei Gustav Adv. Persiani, auditor papežského soudního dvoru jménem „Rota“. Teprv 10. března 1897 přednesl některé námitky, které zdánlivě proti blahorečení Hroznatovu mluvily, avšak námitky neměly veliké váhy jako: že bylo málo svědků v Praze vyslýcháno, že za spásu duše Hroznatovy sloužily se smuteční mše sv., že některá formální nedopatření v processu v Praze se udála.

Veškeré tyto námitky stkvěle vyvrátil řečený postulator Van de Bruel, a to na základě důkladných listin, které z Prahy do Říma byly zaslány. Obrana jeho v 45 odstavcích zahrnutá vyzněla v odst. 46. v tato slova: „Ut brevi omnia tandem complectar, quum ex Hroznatae vita antiquissima, simulque ex Missalibus, ex eleemosynis quotannis in honorem Hroznatae distributis, ex anniversaria celebritate *triplici ritu* peracta, ex elato sepulchro, ex hominibus ibidem collucentibus, ex serie ferme infinita scriptorum, qui Sanctum, vel Beatum, vel Mar-

tyrem eum compellant, atque inter praecipuos Bohemiae patronos recensent, nec non ex altarium erectione, ex imaginum copia vel aliis hujusmodi argumentis cultus publicus ecclesiasticus Servo Dei jugiter praestitus invicte demonstratur; quum editis Urbaniensis decretis*) idem cultus nunquam legitime amotus fuerit, quin etiam adaustus in dies, quamvis undique Lutheranae factiones debaccharentur conjuratae non modo Hroznatae cultum, sed ipsum catholicum nomen prorsus evertere; quum nunquam Patrum Praemonstratensium preces ad Beatificationem obtinendam rite porrectae fuerint, ideoque nunquam rejectae: quum historiae omnes verum heroem Hroznatam praedicent simulque Martyrem vindicent, tanta certitudinis evidentia exurgit ut de hodiernae disceptationis justitia dubitari nullo pacto queat**. **)

*) Papež Urban VIII. [zapovéděl r. 1634 pod trestem, aby se někdo veřejně uctíval bez povolení papežské Stolice, učinil však výjimku s oněmi, jichž veřejná úcta od nepamětných dob až do jmenovaného roku trvala, aneb jichž úcta veřejná alespoň sto let před r. 1634 s dovolením papeže neb toho kterého diecesánního biskupa se zavedla, aneb konečně jichž veřejná úcta se zakládala na papežském indultu, na svolení kongregace ritů, na spisech sv. Otců neb jiných svatých mužů.

***) Beatifikace (prohlášení za blahoslaveného) rozeznává se od kanonisace (prohlášení za svatého) tím, že beatifikace jest prozatímní prohlášení papeže, že někdo pro své hrdiinné ctnosti a případné zázraky za blahoslavence jmín a veřejně uctíván i vzýván býti může a má. Kanonisace jest definitivní, slavné prohlášení papeže, že některá osoba v počtu svatých se nalezá a jako světec či světice v celé církvi uctívána býti má. Beatifikace vztahovati se může také jen na jednu diecesi, na jednu zemi, na jeden neb více řádů aneb jen na dovolení, že blahoslavenec veřejně vzýván býti smí. Úcta blahoslavenců není nikdy tak rozsáhlá jako úcta, jež přísluší světcům. Úcta svatých záleží 1) v tom, že jsou uznáni jako světci v celé církvi; 2) že se vzývají ve veřejných modlitbách; 3) že jim ku počtě mohou býti stavěny kostely a oltáře; 4) že jim ku cti skládá se mešní formulář a kanonické hodiny; 5) že mají svůj zvláštní svátek; 6) že mohou jejich obrazy býti malovány a vystavovány s korunou neb oslonou jako znakem svatosti a konečně 7) že mohou jejich těla a ostatky veřejně býti uctívána. — Blahoslaveným smí se na místech, kde se jejich úcta dovoluje neb nařizuje, jen tolik poctivosti vzdávati, kolik se vzdávalo od nepamětných dob neb kolik se určuje v papežském indultu. Aby blahoslavenec za svatého byl prohlášen, vyžaduje se, aby alespoň dva skutky zvláštní milosti Boží (zázraky) na jeho přímluvu se staly. Před slavným za svatého prohlášením musí se zvláštní dekret sepsati, že proti blahoslavenému nic vadného neudálo se, a že i proti dvěma známkám zvláštní milosti Boží (zázrakům) *advocatus diaboli* (ustanovený advokát protivný) ničeho nenamítnul.

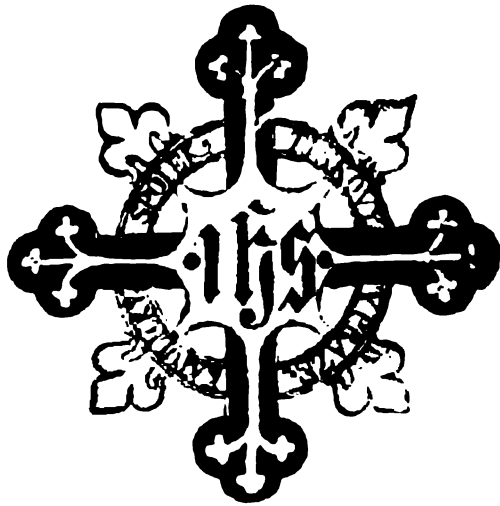
Jak viděti, jest v těchto několika větách zahrnuto vše, co pro beatifikaci věrného sluhy Božího Hroznaty mohlo býti uvedeno.

Sv. Otec Lev XIII. ochotně se přiklonil k prosbám veškerého řádu praemonstr. a po návrhu sv. kongregace ritů, v jejíž obor processy beatifikační a kanonisační jako záležitosti mimořádné náležejí, ve shora uvedený den Hroznatu za blahoslaveného prohlásil. Letos v březnu ustanovil zvláštní formulář mešní a officium pro našeho blahoslavence.

V klášteře Tepelském budou se za tou příčinou konati v létě okázalé slavnosti a snad i ve všech diecésích Českých bude použito té příležitosti, aby blah. Hroznatovi náležitá pocta se vzdala.

Tak tedy, Blahoslavenče náš, mocný Patrone této země, který jsi se všecek věnoval Kristu Pánu, který jsi Mu obětoval i své statky i svůj život, přimlouvej se u trůnu Božího za svůj lid, za obyvatele této země, aby v těžkých a smutných dobách nynějších nadešel sv. pokoj a klid, aby Bůh své rodině žehnal a dal nám vedle hojnosti svých milostí dar setrvání v pravé víře a v pravé lásce, bychom ani my ani budoucí nezahynuli.

Tiskem kníž. arclb. knihtiskárny (Rohlíček a Sievers) v Praze.